

International Money Transfer AS
Torggata 31
0183 OSLO

VÅR REFERANSE
16/2115

DERES REFERANSE

DATO
02.02.2017

Merknader - endelig rapport

Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 19. august 2016 etter stedlig tilsyn i International Money Transfer AS ("IMT", "betalingsforetaket") den 2. mars d.å., og betalingsforetakets kommentarer til rapporten datert den 29. september s.å.

Inspeksjonen i IMT er gjennomført som et ledd i Finanstilsynets risikobaserte tilsynsvirksomhet. Det følger av "Risikovurdering hvitvasking og terrorfinansiering" utarbeidet av Finanstilsynet mai 2016 punkt 2.3 at "Opplysninger fra ØKOKRIM og banker gir klare indikasjoner på at betalingsforetakene (----) blir brukt til å hvitvaske utbytte av straffbare handlinger". Videre følger det at "Finanstilsynet legger til grunn at det er en relativt høy risiko for at betalingsforetak (---), brukes til hvitvasking og terrorfinansiering". Selv om risikovurderingen er publisert etter det stedlige tilsynet i IMT, var en slik generell risikovurdering av betalingsforetaks virksomhet alminnelig kjent på inspeksjonstidspunktet. Det vises videre til IMTs tillatelse til å yte betalingstjenester datert den 10. oktober 2013 hvor det fremkommer at "Finanstilsynet har i søknadsprosessen gitt uttrykk for at vi ikke er helt tilfreds med International Money Transfer AS' egne evner til å (....) foreta selvstendig risikovurdering. (.....) Finanstilsynet vil særlig påpeke at International Money Transfer må følge opp hvitvaskingslovgivningen og egne hvitvaskingsrutiner og gjøre en kontinuerlig risikovurdering knyttet til virksomheten de driver".

Hovedformålet med tilsynet har vært å gjennomgå betalingsforetakets etterlevelse av hvitvaskingsloven og tilhørende forskrift, samt Finanstilsynets vedtak av 10. oktober 2013 hvor IMT gis begrenset tillatelse til å yte betalingstjenesten pengeoverføringer. Etterlevelse av finansielle sanksjoner, herunder frysbestemmelser fastsatt av Utenriksdepartementet og internasjonale standarder på området (FATF), inngår også i merknadene.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

IMTs risikobaserte tilnærming til virksomheten

Betalingsforetak skal i.h.t lovens § 15 iverksette "Forsterkede kontrolltiltak", og forsterket "Løpende oppfølging" i.h.t § 14, jf. § 5 utfra en risikobasert vurdering i situasjoner som innebærer høy risiko for hvitvasking av utbytte, og terrorfinansiering.

Eksempler på slike høyrisikosituasjoner kan være kontantinnbetalinger og overføringer til land som inngår i Utenriksdepartementets sanksjonsforskrifter, og land som fremgår av FATFs liste over "High-risk and non-cooperative jurisdictions". Disse eksemplene vil etter Finanstilsynets oppfatning som hovedregel være relevante i forbindelse med et betalingsforetaks risikobaserte tilnærming, herunder for iverksettelse av "Forsterkede kontrolltiltak" i.h.t lovens § 15, og forsterket løpende oppfølging i.h.t § 14. Omfanget og intensiteten av kundekontrolltiltakene og løpende oppfølging i.h.t hvitvaskingsloven, er risikobaserte. Ettersom en så vidt stor andel som 30% av IMTs samlede innbetalinger finner sted med kontanter, legger Finanstilsynet til grunn at dette kan innebære forhøyet risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Det vises her bl.a. til nettstedet www.hvitvasking.no og fanen "Indikatorer på hvitvasking", punkt 8. "Store kontantbeløp". Betalingsforetaket opplyser imidlertid å praktisere en selvpålagt begrensning på NOK 40 000 pr. transaksjon.

Det ble under inspeksjonen opplyst at betalingsforetaket ikke har noen kunder underlagt "Forsterkede kontrolltiltak" i.h.t lovens § 15. Finanstilsynet ber IMT vurdere en vesentlig økning av "Forsterkede kontrolltiltak" i.h.t hvitvaskingslovens § 15. Ikke uttømmende eksempler på slik forsterket kundekontroll kan være kontrollspørsmål om, samt dokumentasjon på midlenes opprinnelse.

Finanstilsynet ber betalingsforetaket innen utgangen av mai d.å sende en skriftlig redegjørelse vedr. slik iverksettelse av "Forsterkede kontrolltiltak" i.h.t hvitvaskingsloven 15 med konkrete eksempler.

Etterlevelse av sanksjonsforskrifter fastsatt av Utenriksdepartementet

Under stedlig tilsyn, og i svar til tilsynsrapporten av 29. september d.å fremgår det at "Både avsender og mottaker kontrolleres mot sanksjonslister fra britiske H M Treasury". Det ble videre opplyst fra IMT at denne listen omfatter F.N og EUs lister.

Finanstilsynet viser her til at forskrifter gitt med hjemmel i Lov til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd (LOV-1968-06-07-4), eller Lov om iverksettning av internasjonale, ikke-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensning av økonomisk eller annen samkvem med tredjestatar eller rørsler (LOV-2001-04-27-14), er norsk rett på området.

Det vises videre til frysbeslutninger foretatt av norske domstoler i.h.t straffeprosessloven Kapittel 15 b "Båndlegging av formuesgoder". Disse beslutningene er publiserte på nettstedene www.finanstilsynet.no under fanen "Kunngjøringer fra FN, FATF samt lignende kunngjøringer ", og www.hvitvasking.no.

Finanstilsynet forutsetter at IMT innretter seg etter norsk lovgivning på området, og at dette er fastsatt i betalingsforetakets interne skriftlige rutiner. Tilsynet ber om en skriftlig bekreftelse innen utgangen av mai 2016.

Forskrift om sanksjoner og tiltak mot Iran

Daglig leder opplyste under inspeksjonen at FN-sanksjonene mot Iran gjennomført i Forskrift om sanksjoner og tiltak mot Iran (9. februar 2007 nr. 149), som ble vesentlig opphevet medio januar 2016, ikke har vært problematisk for IMT. Bakgrunnen for dette oppgis å være at forskriften bare omfattet juridiske personer, mens betalingsforetaket bare har fysiske personer som kunder.

Finanstilsynet viser til at sanksjonsforskriften omfatter fysiske personer, både før og etter at forskriften ble vesentlig endret. Finanstilsynet vil bemerke at betalingsforetakets feilaktige forståelse av forskriften er av en slik art at det kan reise spørsmål om IMT har nødvendig kunnskap om dette regelverket for å sikre etterlevelse av frysforpliktelsene.

Nærmere om FATFs erklæring vedr. Iran

En vesentlig del av pengeoverføringene gjennomført av IMT ble under inspeksjonen opplyst å være til Iran, men også noe til Afghanistan.

Følgende fremkommer av "FATF Public Statement 19 February 2016" vedrørende Iran publisert på nettstedet www.fatf-gafi.org under fanen "High-risk and non-cooperative jurisdictions", og på Finanstilsynets nettsted www.finanstilsynet.no under fanen "Kunngjøringer fra FN, FATF samt lignende kunngjøringer":

"The FATF reaffirms its call on members and urges all jurisdictions to advise their financial institutions to give special attention to business relationships and transactions with Iran, including Iranian companies and financial institutions"

Tilsvarende erklæring vedr. Iran er også gitt tidligere, eksempelvis den 23. oktober 2015. Det fremgår av FATF-erklæring av 19. februar d.å, og tidligere erklæringer at det er særlig grunn til å være observante vedrørende pengeoverføringer til Iran. Dette gjelder særlig for terrorfinansiering, men også manglende tiltak mot hvitvasking. FATF-erklæringene ovenfor indikerer at forsterket kundekontroll, og forsterket løpende oppfølging av pengeoverføringer til Iran etter en risikobasert tilnærming bør vurderes i enkelttilfelle selv om FNs finansielle sanksjoner i vesentlig grad ble opphevet i januar 2016. Afghanistan er også på FATF-listen over land med "strategic deficiencies" i tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Vurderingen ovenfor gjelder også selv om FATFs erklæringer i ettertid er lempet på.

Det fremgår videre av IMTs svar av 29. september 2016 vedr. forholdet til FATFs liste:

"Vi sender kun til land som er medlem av FATF, slik at vi kan være trygge på at mottakerlandene har kontroll med sine bank- og finanssystemer".

Det fremgår også tilsvarende formuleringer på s. 3 og 4 i betalingsforetakets svarbrev.

Utsagnet fra IMT gjengitt i sitatet ovenfor, er ikke korrekt. Betalingsforetaket overfører hovedsakelig penger til Iran og noe til Afghanistan. Begge disse landene fremgår av FATF-listen gjennomgått ovenfor. Pengeoverføringene går ikke direkte til disse landene, men via banker i land som ikke er listeførte av FATF. Betalingsforetaket har imidlertid et selvstendig ansvar når det gjelder etterlevelsen av FATF-listen ved pengeoverføringer til Iran og Afghanistan selv om pengene går via banker etablert i land som er medlem av FATF. De feilaktige utsagnene ovenfor indikerer manglende kunnskap om disse anbefalingene.

Finanstilsynet forutsetter at IMT fortløpende vurderer FATFs anbefalinger i sin virksomhet.

Registrering av opplysninger om kunder

I IMTs skjema "Registrering av opplysninger om kunde", som er gjennomgått i foreløpig rapport under punkt 1., fremgår ikke opplysninger om antatt størrelse og frekvens på kundens pengeoverføringer.

Finanstilsynet vil bemerke at opplysninger om "antatt størrelse og frekvens på pengeoverføringer" bør registreres allerede ved etablering av kundeforholdet, og gjennomføring av kundekontrollen. Finanstilsynet viser til at dette er viktig informasjon for å utføre "Løpende oppfølging" i.h.t lovens § 14, og undersøkelsesplikt i.h.t lovens § 17.

Innhenting av opplysninger om midlenes opprinnelse ved pengeoverføringer

En naturlig forståelse av kundekontrolltiltaket "kundeforholdets formål og tilsiktede art" i hvitvaskingslovens § 7 nr. 4 innebærer at betalingsforetaket etter en risikobasert vurdering bør vurdere å innhente nødvendige opplysninger om midlenes opprinnelse, dvs. kilden til pengene som inngår i transaksjonen og/eller kundeforholdet. Som det fremgår ovenfor vurderes betalingsforetaks virksomhet generelt å innebære en relativt høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Det vises her også til IMTs "Rutiner for overholdelse av hvitvaskingslovgivningen" s. 5 tredje avsnitt hvor det fremgår at "Undersøkelsene skal forsøke å bringe på det rene opprinnelsen til kundens formue og de midler som omfattes av kundeforholdet eller den transaksjon som ønskes gjennomført". Det er viktig at betalingsforetaket registrerer slik informasjon om sine kunder, som en del av den risikobaserte kundekontrollen. Informasjon om kunder skal også oppdateres i.h.t lovens § 14 siste punktum.

Betalingsforetaket bør også konkret og risikobasert vurdere å innhente tilleggsdokumentasjon for å bekrefte midlenes opprinnelse, f.eks. ved overføring av større pengebeløp, eller pengebeløp som avviker fra kundens normale og påregnelige transaksjonsmønster. Dokumentasjon for fysiske personer kan eksempelvis være lønsslipp eller annen dokumentasjon av inntekt eller aktuelle midler, dokumentasjon vedr. salg av eiendom eller arv. Finanstilsynet viser her til betalingsforetakets svar datert den 29 september hvor det fremgår at "Der det er avvik ber vi kunden fremskaffe tilleggsdokumentasjon, f.eks. dersom det er store beløp som er oppgitt å være oppgjør fra salg av bolig eller arv, ber vi om dokumentasjon".

Hvitvaskingsforskriften § 20, jf. EU-forordning 1781/2006

Hvitvaskingsforskriften § 20 gjennomfører Forordning (EF) nr. 1781/2006 i norsk rett. Forordningen fastsetter som hovedregel at navn, adresse og kontonummer skal følge en pengeoverføring.

Det fremkom under stedlig tilsyn ingen forklaring på hvordan dette regelverket etterlevs av IMT. I betalingsforetakets svar datert den 29. september 2016, er det heller ikke gitt noen slik konkret redegjørelse.

Finanstilsynet legger til grunn at opplysningene navn, adresse og kontonummer antageligvis viderefremmes av IMT for i det hele tatt å kunne gjennomføre pengeoverføringer. Finanstilsynet vil bemerke at kunnskap og etterlevelse av dette regelverket, er en grunnleggende forutsetning for å kunne drive slik konsesjonspliktig virksomhet.

Undersøkelses- og rapporteringsplikt i.h.t hvitvaskingsloven

Hvitvaskingsloven § 17 fastsetter undersøkelsesplikt for transaksjoner hvor det er mistanke om hvitvasking av utbytte fra straffbar handling, eller terrorfinansiering. Dersom mistanken ikke avkreftes ved undersøkelsen skal transaksjonen rapporteres til ØKOKRIM i.h.t lovens § 18.

Daglig leder opplyste at "større og hyppigere transaksjoner" er det viktigste kriteriet for at transaksjoner undersøkes nærmere for mulig rapportering til ØKOKRIM.

I betalingsforetakets vurderinger her inngår kunnskap om kundens privatøkonomi. Finanstilsynet gjennomgikk under det stedlige tilsynet flere transaksjoner og kundeforhold særlig med bakgrunn i hyppighet og/eller store beløp. Mange av disse ble opplyst å være rapportert til ØKOKRIM i.h.t hvitvaskingslovens § 18.

Finanstilsynet vil bemerke at også andre forhold enn "hyppighet og/eller store beløp" bør utløse undersøkelses- og rapporteringsplikt til ØKOKRIM i.h.t hvitvaskingsloven.

Oppbevaringsplikt og beskyttelse mot "uautorisert tilgang fra uvedkommende" i.h.t hvitvaskingsloven

Finanstilsynet viser til hvitvaskingsloven § 17 annet ledd som krever at rapporteringspliktige, her betalingsforetaket "skal skriftlig eller elektronisk registrere resultatene av" undersøkelsesplikten i.h.t lovbestemmelsens første ledd.

Det følger av IMTs e-post datert den 20. mars 2016 at MT-rapporter ikke blir arkivert "på grunn av min egen sikkerhet".

Det følger av betalingsforetakets svar datert den 29. september 2016 at "Det er nå opprettet sikre filer der rapporter til Økokrim blir oppbevart og der kun daglig leder har tilgang". Finanstilsynet tar IMTs redegjørelse til etterretning.

For Finanstilsynet

Ole-Jørgen Karlsen
Seksjonssjef

Svein Hagen
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.